

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK FİNAL SINAVI SORULARI

ADI:..... SOYADI:..... ÖĞRENCİ NO:.....

Ders	Milletlerarası Özel Hukuk
Kapsam	Milletlerarası usul hukuku, vatandaşlık hukuku ve yabancılar hukuku
Puanlama ve Süre	4 olay x 5 soru x 5 puan = 100 puan SINAV SÜRESİ: 120 dakikadır
Kullanım	Kanun, yönetmelik ve ilgili uluslararası sözleşme metinleri açıktır

Genel Talimatlar

- 2 saatlik sınav, dört ayrı olaydan oluşmaktadır. Her olayda beş soru vardır. Her soru 5 puandır; toplam puan 100'dür.
- Kanun, yönetmelik ve ilgili uluslararası sözleşme metinleri açıktır. Cevaplarda yalnızca madde numarası yazılması yeterli değildir.
- Olay metinlerini tekrar etmek puan kazandırmaz. Gereksiz teorik açıklama yerine, olayın çözümüne yarayan analiz tercih edilmelidir.

OLAY 1

Fas vatandaşı Kerim, 2020 yılında Türkiye'de tekstil ticareti yapmak amacıyla İstanbul'a gelmiş; kısa süre sonra yatırım yoluyla Türk vatandaşlığını kazanmak istemiştir. Kerim, 15.02.2021 tarihinde İzmir'de fiilen yaklaşık 235.000 ABD Doları değerinde olan bir taşınmazı satın almak üzere malikle anlaşmıştır. Taşınmaz danışmanı, bu bedelin vatandaşlık başvurusu bakımından sorun yaratabileceğini söyleyince, taraflar değerlendirme raporunda emsal olarak gerçek durumla örtüşmeyen ve çok daha yüksek bedelli konutların gösterilmesini kabul etmişlerdir. Bu şekilde hazırlanan raporda taşınmazın değeri 265.000 ABD Doları olarak gösterilmiş; tapu işleminde de aynı değer esas alınmıştır.

Kerim, 25.03.2021 tarihinde tapuda üç yıl satmama şerhi koydurmuş; ilgili kurumdan uygunluk yazısı aldıktan sonra, eşi Amina ve o tarihte on iki yaşında olan oğlu Yusuf ile birlikte istisnai yolla Türk vatandaşlığını kazanmak için başvurmuştur. Yetkili makam kararıyla Kerim, Amina ve Yusuf 15.09.2021 tarihinde Türk vatandaşlığını kazanmıştır. Amina, 2022 yılında İstanbul'da Derya isimli bir çocuk dünyaya getirmiştir. Derya'nın doğumu sırasında hem Kerim hem de Amina nüfus kayıtlarında Türk vatandaşı görünmektedir.

2025 yılında idare, taşınmazın başvuru tarihindeki gerçek piyasa değerinin 235.000 ABD Doları olduğunu, raporda yer alan emsallerin bilinçli şekilde yanıltıcı seçildiğini ve Kerim'in bu durumu bilerek gizlediğini tespit etmiştir. Kerim savunmasında, "benim başvurumda 400.000 ABD Doları değil 250.000 ABD Doları aranıyordu; ayrıca tapuda 265.000 ABD Doları yazdığı için işlem geçerlidir" demektedir.

Bu sırada Kerim, Amina'dan boşanmış ve 01.08.2022 tarihinde Ukrayna vatandaşı Mila ile evlenmiştir. Mila, 20.09.2025 tarihinde evlenme yoluyla Türk vatandaşlığını kazanmak için başvurmuştur. Araştırmada Mila'nın 2021 yılında sahte ikamet kartı kullandığı iddiasıyla yargılandığı, 10 ay hapis cezasına mahkum edildiği, ancak hükmün açıklanmasının geri bırakıldığı anlaşılmıştır. Mila ayrıca "evlenme yoluyla başvurum reddedilirse genel yolla başvururum; altı yıldır Türkiye'deyim" demektedir. Ancak son iki yıldır kira, sağlık sigortası ve günlük giderlerinin evli olan Türk vatandaşı Orhan tarafından karşılandığı; Mila'nın bağımsız gelir veya meslek sahibi olmadığı ileri sürülmektedir.

Sorular

1. Kerim'in 15.09.2021 tarihli vatandaşlığı kazanma kararı bakımından hangi yatırım şekli ve hangi tarih esas alınmalıdır? Taşınmazın tapu/değerleme evrakında 265.000 ABD Doları görünmesi, gerçek değer 235.000 ABD Doları ise sonucu değiştirir mi?

2. Kerim'in davranışı Türk vatandaşlığının hangi kayıp yolunu gündeme getirir? "Çıkma", "kaybettirme", "geri alma" ve "vatandaşlığa alınmanın iptali" kurumlarını olayla bağlantılı biçimde ayırınız.
3. Kerim hakkında iptal kararı verilirse, bu karar hangi tarihten itibaren hüküm ifade eder? Kerim'in iptal kararından önce Türk vatandaşı sıfatıyla yaptığı özel hukuk işlemleri ve idari başvurular bakımından nasıl bir değerlendirme yapılmalıdır?
4. Vatandaşlığın kaybı kararının Amina, Yusuf, Derya ve Mila üzerindeki etkisini ayrı ayrı tartışınız. Özellikle "Kerim'e bağlı olarak vatandaşlık kazanma", "doğumla vatandaşlık kazanma" ve "evlenme yoluyla bağımsız başvuru" ihtimallerini birbirinden ayırınız.
5. Mila'nın evlenme yoluyla ve alternatif olarak genel yolla vatandaşlık başvurularını; üç yıllık evlilik şartı, aile birliği içinde yaşama, HAGB, kamu düzeni, iyi ahlak, geçim imkanı ve idari takdirin yargısal denetimi bakımından değerlendiriniz.

OLAY 2

İstanbul'da kurulu Anadolu Etkinlik A.Ş., İspanya Krallığı'nın İstanbul'daki diplomatik temsilciliğiyle "İspanya Kültür Haftası" kapsamında stant kurulumu, tercüme, teknik destek ve karşılama hizmetleri verilmesine ilişkin bir sözleşme imzalamıştır. Sözleşmede, "bu hizmet sözleşmesinden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarında İstanbul mahkemeleri yetkilidir; İspanya temsilciliği uyuşmazlığın Türk mahkemelerinde görülmesini kabul eder" hükmü yer almaktadır. Sözleşmede cebri icra veya devlet mallarına haciz bakımından ayrıca açık bir feragat hükmü bulunmamaktadır.

Aynı organizasyon kapsamında Anadolu Etkinlik, Türkiye'den 24 sanatçının Madrid'de yapılacak ikinci etkinliğe katılması için İspanya Konsolosluğu'na vize başvurularını topluca iletmiştir. Konsolosluk, vize başvuruları hakkında olumlu veya olumsuz açık bir karar bildirmemiş; süreç uzayınca Madrid etkinliği iptal edilmiş ve Anadolu Etkinlik üçüncü kişilerle yaptığı alt sözleşmeler nedeniyle zarara uğradığını ileri sürmüştür.

Anadolu Etkinlik, İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesinde İspanya Krallığı aleyhine dava açarak iki ayrı talepte bulunmuştur: (i) İstanbul'daki kültür haftası için verilen hizmetlerin ödenmeyen 110.000 Avro bedeli, (ii) vize başvurularının cevapsız bırakılması nedeniyle uğranılan 420.000 Avro kâr kaybı ve itibar zararı. Dava dilekçesi doğrudan temsilcilikte çalışan bir idari personele e-posta ve kurye yoluyla gönderilmiş; diplomatik kanal işletilmemiştir. Temsilcilik davaya cevap vermeyince mahkeme tüm talepler yönünden davayı kabul etmiştir.

Anadolu Etkinlik, ilama dayanarak ilamlı icra takibi başlatmış; İspanya Devleti'ne ait İstanbul'daki kültür merkezi binasına, temsilcilik adına açılmış banka hesabına ve kültür merkezi içinde üçüncü kişiye kiraya verilen küçük kafeteryadan elde edilen kira alacağına haciz koydurmuştur. Banka hesabının bir kısmının temsilcilik çalışanlarının maaşları ve burs ödemeleri için, bir kısmının ise dil kursu ve kafeterya gelirlerinin tahsili için kullanıldığı anlaşılmaktadır. İspanya Krallığı, ilk kez kanun yolu ve icra şikayeti aşamasında yargı muafiyeti, usulsüz tebligat ve icra bağışıklığı itirazlarını ileri sürmüştür.

Sorular

1. Anadolu Etkinlik'in iki talebini ayrı ayrı ele alarak İspanya Krallığı'nın yargı muafiyetinden yararlanıp yararlanamayacağını MÖHUK m.49 çerçevesinde değerlendiriniz. Hizmet sözleşmesinden doğan bedel alacağı ile vize sürecinden doğduğu iddia edilen zarar arasında hangi hukuki ayırım yapılmalıdır?
2. Vize başvurularının cevapsız bırakılmasının "haksız fiil", "makul sürede işlem yapmama" veya "özen yükümlülüğüne aykırılık" olarak nitelendirilmesi, yabancı devletin yargı muafiyetini bertaraf etmeye yeterli midir? Cevabınızda talebin etiketi ile devlet davranışının mahiyetini ayırınız.
3. Dava dilekçesinin temsilcilikteki idari personele e-posta/kurye yoluyla gönderilmesini tebligat hukuku, MÖHUK m.49/2 ve diplomatik temsilciliklerin dokunulmazlığı bakımından değerlendiriniz. Usulsüz tebligat ve yargı muafiyeti itirazlarının kanun yolu aşamasında ileri sürülmesi mümkün müdür?

4. Mahkeme kararının kesinleştiği varsayımında, kültür merkezi binası, temsilcilik banka hesabı ve kafeterya kira alacağı bakımından haczin hukuka uygun olup olmadığını ayrı ayrı tartışınız. Yargı bağışıklığı ile icra bağışıklığı arasındaki farkı özellikle belirtiniz.
5. Sözleşmedeki “Türk mahkemelerinde yargılanmayı kabul” hükmünün kapsamını tartışınız. Bu hüküm özel hukuk sözleşmesinden doğan yargı muafiyeti itirazını ve cebri icra bağışıklığını aynı ölçüde ortadan kaldırır mı? Açık feragat, ticari tahsis ve kamusal tahsis ayrımını kullanınız.

OLAY 3

İtalya’da kurulu VENTO S.p.A., “LUNA” ibareli markasını uzun yıllardır Avrupa Birliği’nde lüks spor giyim ürünleri için kullanmaktadır. VENTO, Türkiye pazarına girmek amacıyla İstanbul’da kurulu LUNAR Moda Ltd. Şti. ile 12.04.2021 tarihli bir distribütörlük ve marka lisansı taslağı üzerinde görüşmüştür. Taslak, VENTO’nun bölge satış müdürü tarafından imzalanmış; ancak VENTO, bu kişinin şirketi temsil yetkisinin bulunmadığını ve yönetim kurulunun sözleşmeyi onaylamadığını ileri sürmektedir. Taslakta “*bu sözleşmeden doğan uyuşmazlıklarda Milano mahkemeleri münhasır yetkilidir ve İtalyan hukuku uygulanır*” hükmü bulunmaktadır.

LUNAR ise sözleşmenin geçerli olduğunu, VENTO’nun Türkiye’de tescilli markasının bulunmadığını ve taslağın kendisine LUNA ibaresini Türkiye’de kendi adına tescil ettirme hakkı verdiğini savunmaktadır. LUNAR, 2022 yılında TÜRK PATENT nezdinde LUNA ibaresini kendi adına marka olarak tescil ettirmiş; 2024 yılında bu markayı taşıyan kıyafetleri üretmeye ve Türkiye’deki mağazalarında satmaya başlamıştır. VENTO, Türk mahkemesinde dava açarak LUNAR adına yapılan marka tescilinin hükümsüzlüğünü/terkinini, Türkiye’de LUNA ibaresinin kullanımının durdurulmasını ve ürünlerin piyasadan toplatılmasını istemiştir. Ayrıca dava sonuna kadar üretim, satış, reklam ve broşür kullanımının ihtiyati tedbir yoluyla yasaklanmasını talep etmiştir.

LUNAR, Türk mahkemelerinin yetkisiz olduğunu; uyuşmazlığın Milano mahkemelerinde ve İtalyan hukukuna göre çözülmesi gerektiğini; VENTO’nun yabancı şirket olduğu için teminat göstermesi gerektiğini ileri sürmüştür. LUNAR ayrıca İtalya’da açılan ve kesinleşen bir davada sözleşme taslağının taraflar arasında geçerli olduğunun ve LUNAR’ın Türkiye’de LUNA ibaresini kullanabileceğinin tespit edildiğini savunmaktadır. İtalyan kararında TÜRK PATENT’e herhangi bir sicil işlemi yapması yönünde emir bulunmamakta; karar yalnızca taraflar arasındaki sözleşmesel ilişkinin geçerliliği hakkında tespit içermektedir.

Sorular

1. VENTO’nun Türk marka siciline yönelik hükümsüzlük/terkin ve Türkiye’de kullanımın durdurulması talepleri bakımından Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisini MÖHUK m.40, MÖHUK m.47 ve SMK m.156 çerçevesinde değerlendiriniz. Milano mahkemeleri lehine yetki şartının bu taleplere etkisi nedir?
2. Uyuşmazlığın farklı parçaları bakımından uygulanacak hukuku belirleyiniz: (i) sözleşme taslağının geçerliliği ve temsil yetkisi, (ii) Türk marka tescilinin hükümsüzlüğü/terkini, (iii) Türkiye’de markanın kullanılmasının önlenmesi. Cevabınızda MÖHUK m.23 ile sözleşmelere ilişkin kanunlar ihtilafı kurallarını ayırınız.
3. Türk mahkemesinin ihtiyati tedbir verme yetkisini ve koşullarını HMK m.390 ile SMK m.159 çerçevesinde tartışınız. Dava açılmadan önce yalnızca tedbir talep edilmiş olsaydı, yetkili mahkemenin belirlenmesi ve Milano yetki şartının etkisi bakımından cevabınız değişir miydi?
4. VENTO’nun teminat gösterme yükümlülüğünü MÖHUK m.48, karşılıklılık ilkesi ve 1954 tarihli Lahey Hukuk Usulüne Dair Sözleşme bakımından değerlendiriniz. “*Davacı yabancı şirket olduğu için mutlaka teminat yatırılmalıdır*” savunması neden tek başına yeterli değildir?
5. İtalyan mahkemesi kararının Türkiye’de tanınması veya tenfizi mümkün müdür? Kararın yalnızca sözleşmesel tespit içermesi ile Türk marka siciline doğrudan tescil/terkin sonucu doğuracak nitelikte olması arasında nasıl bir ayırım yapılmalıdır?

OLAY 4

İran vatandaşı Narin, 2021 yılında yasal yollarla Türkiye'ye gelmiş ve bir süre kısa dönem ikamet izniyle İstanbul'da yaşamıştır. Narin, 2024 yılında İran'daki siyasi faaliyetleri ve gazetecilik faaliyetleri nedeniyle ülkesine dönmesi halinde soruşturma, kötü muamele ve hapis riskiyle karşılaşacağını belirterek uluslararası koruma başvurusunda bulunmuştur. Başvurusu hakkında henüz nihai karar verilmemiştir. Narin'in eşi Türkiye'de çalışma iznine sahiptir; sekiz yaşındaki çocuğu ise İstanbul'da okula devam etmektedir.

2026 yılında Narin hakkında, sahte çalışma izni kartı kullandığı ve kamu düzeni bakımından sakınca oluşturduğu gerekçesiyle sınır dışı kararı verilmiştir. Narin, sahte kartı kendisinin düzenlemediğini; iş bulmak için başvurduğu aracı şirketin kendisine "işlem tamam" diyerek bu kartı verdiğini; hakkında yürüyen ceza soruşturmasının henüz sonuçlanmadığını ileri sürmektedir. Valilik kararında kamu düzeni bakımından sakıncalıdır ve kaçma riski vardır. Vibaresi dışında somut gerekçeye yer verilmemiştir.

Sınır dışı kararıyla aynı gün Narin geri gönderme merkezinde idari gözetim altına alınmıştır. İdare, Narin'in sınır dışı kararını bekletmeden uygulamak istemekte; Narin'in İran'a değil, isterse üçüncü bir ülkeye gönderilebileceğini söylemektedir. Narin'in vekili ise hem sınır dışı kararına karşı idare mahkemesine başvurmayı, hem de idari gözetim kararına karşı sulh ceza hakimliğine itiraz etmeyi planlamaktadır. Vekil ayrıca Narin'in İran'a veya fiilen İran'a gönderilmesine yol açacak herhangi bir ülkeye gönderilmesinin geri göndermeme ilkesini ihlal edeceğini savunmaktadır.

Sorular

1. Narin hakkında verilen sınır dışı kararına karşı hangi süre içinde, hangi yargı merciine başvurulmalıdır? Başvurunun sınır dışı işleminin icrasına etkisini ve mevzuatta öngörülen istisnaların olayda nasıl tartışılacağını açıklayınız.
2. Sahte çalışma izni kartı kullanıldığı iddiası ve "kamu düzeni" gerekçesi, sınır dışı kararı bakımından nasıl değerlendirilmelidir? Ceza soruşturmasının kesinleşmemiş olması, somut gerekçe yükümlülüğü, aile hayatı ve çocuk yararı bakımından ölçülülük analizi yapınız.
3. İdari gözetim kararının hukuki sebeplerini, yetkili makamı, azami süresini, periyodik gözden geçirme yükümlülüğünü ve sulh ceza hakimliği denetimini açıklayınız. Olaydaki "kaçma riski vardır" gerekçesi bireyselleştirilmiş sayılır mı?
4. İdare, idari gözetim yerine alternatif yükümlülükleri değerlendirmek zorunda mıdır? Narin'in aile bağları, çocuğunun okulu, sabit adresi ve devam eden uluslararası koruma başvurusu dikkate alındığında hangi alternatifler tartışılmalıdır?
5. Geri göndermeme ilkesini Narin bakımından uygulayınız. Uluslararası koruma başvurusunun derdest olması, İran'a doğrudan gönderme ile üçüncü ülkeye gönderme ihtimali ve kötü muamele riski bakımından idarenin ve mahkemenin yapması gereken incelemeyi değerlendiriniz.

-- Sınav soruları burada sona ermektedir. Hepinize başarılar dilerim. Dr. Öğr. Üyesi Fatih Serbest- Sınav süresi 2 saattir.--